

Ministerstvo pôdohospodárstva SR
Dobrovičova č. 12, 812 66 Bratislava
Štátna veterinárna a potravinová správa SR
Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

**NÁRODNÝ KONTROLNÝ PROGRAM
PRE SALMONELOVÉ INFEKČIE V REPRODUKČNÝCH KRÍDĽOCH
KURY DOMÁCEJ (*GALLUS GALLUS*)
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKOCH 2007 - 2009**

aktualizovaná verzia platná od 1. januára 2009

Predložil:
MVDr. Ján Pliešovský, CSc.
Hlavný veterinárny lekár SR

Schválil:
Ing. Stanislav Becík, PhD.
Minister pôdohospodárstva SR

Bratislava, december 2008

NÁRODNÝ KONTROLNÝ PROGRAM PRE SALMONELOVÉ INFEKČIE V REPRODUKČNÝCH KŔDĽOCH KURY DOMÁCEJ (*GALLUS GALLUS*) V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKOCH 2007 - 2009

1. Ciele programu
2. Právny podklad programu
3. Vymedzenie pojmov
4. Diagnostika
5. Systém hlásenia ochorenia
6. Premiestňovanie hydiny a násadových vajec a klasifikácia kŕdľov
7. Kompenzácia pri ozdravovaní
8. Monitoring na roky od 2007 – 2009
9. Stratégia ozdravovania salmonelových infekcií v reprodukčných chovoch hydiny v Slovenskej republike v rokoch 2007 – 2009
10. Vakcinácia
11. Identifikácia možného zdroja kontaminácie
12. Prílohy

1. Ciele programu

Cieľom programu je znížiť výskyt *Salmonella enteritidis*, *Salmonella hadar*, *Salmonella infantis*, *Salmonella typhimurium* a *Salmonella virchow* u chovných krdľov kury domácej (*Gallus gallus*) tak, aby do 31. decembra 2009 zostalo pozitívnych maximálne 1%, alebo menej z dospelých chovných krdľov zahrňujúcich minimálne 250 kusov.

Ozdravením krdľov sa:

- zlepši zdravotný stav,
- odstráni riziko vertikálneho prenosu zárodkov na potomstvo,
- odbúrajú obchodné prekážky v domácom ako aj v zahraničnom obchode.

Program ozdravovania sa každoročne vyhodnocuje.

Úradné vzorky sú odobraté a poslané do Národného referenčného laboratória - ŠVPÚ Bratislava prostredníctvom úradných veterinárnych lekárov z príslušných regionálnych veterinárnych a potravinových správ.

2. Právny podklad programu

Právnym podkladom Národného kontrolného programu sú:

- **Zákon č. 39/2007 Z. z.** o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z. z. (ďalej len „zákon č. 39/2007 Z.z.“)
- **Nariadenie č. 2160/2003/ES Európskeho parlamentu a Rady** zo 17. novembra 2003 o kontrole salmonely a ostatných špecifikovaných zoonotických pôvodcov pochádzajúcich z potravín (ďalej len „nariadenie č. 2160/2003/ES“)
- **Nariadenie vlády SR č. 626/2004 Z. z.** o monitorovaní zoonóz a pôvodcov zoonóz (ďalej len „nariadenie vlády č. 626/2004 Z.z.“)
- **Nariadenie Komisie (ES) č. 1003/2005**, ktorým sa vykonáva nariadenie (ES) č. 2160/2003, pokiaľ ide o cieľ Spoločenstva znížiť prevalenciu určitých sérotypov salmonely u chovných krdľov *Gallus gallus* a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2160/2003 (ďalej len „nariadenie Komisie č. 1003/2005“)
- **Nariadenie Komisie (ES) č. 1177/2006**, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003, pokiaľ ide o požiadavky na používanie špecifických metód kontroly v rámci národných programov kontroly salmonely u hydiny (ďalej len „nariadenie Komisie č. 1177/2006“)
- **Rozhodnutie Komisie č. 2006/759/ES**, ktorým sa schvaľujú určité národné programy kontroly salmonely u chovných krdľov *Gallus gallus*

3. Vymedzenie pojmov

Na účely tohto programu:

A. kŕdeľ (hala) – znamená všetku hydinu rovnakého zdravotného stavu držanú v tom istom zariadení alebo za tým istým uzáverom a tvoriacu jednu epizootologickú jednotku, v prípade hydiny v zastrešenom zariadení sem patria všetky vtáky, ktoré žijú v tom istom priestore na dýchanie;

B. pozitívny chovný kŕdeľ – ak sa zistí prítomnosť príslušnej inváznej salmonely (inej ako vakcinačných kmeňov) v jednej alebo viacerých vzorkách trusu alebo ak existuje druhotné úradné potvrdenie na príslušných vzorkách trusu alebo na vzorkách orgánov, ktoré sa odobrali z farmy;

C. invázne sérovary salmonel zahrnuté v tomto programe sú:

- *Salmonella enteritidis*
- *Salmonella typhimurium*
- *Salmonella infantis*
- *Salmonella virchow*
- *Salmonella hadar*;

D. úradný veterinárny lekár je veterinárny lekár vymenovaný podľa § 12 zákona č. 39/2007 Z.z.;

E. úradné vzorky – vzorky odobraté úradnými veterinárnymi lekármi regionálnych veterinárnych a potravinových správ;

F. chovný alebo reprodukčný kŕdeľ – kŕdeľ hydiny, ktorá je stará 72 hodín a staršia, určená na produkciu násadových vajec;

G. ďalšie pojmy sú uvedené v § 2 nariadení vlády SR č. 297/2003 Z. z. o zdravotných podmienkach pri výmenách hydiny a násadových vajec s členskými štátmi, pri ich premiestňovaní a dovoze z tretích krajín.

4. Diagnostika

Laboratórna diagnostika každej vzorky v rámci tohto programu zahŕňa:

- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť inváznych salmonel (kultivácia a typizácia) vzoriek odobratých od zvierat v súlade s bodom č. 8 tohto programu;
- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť inváznych salmonel (kultivácia a typizácia) vzoriek zo sterov z povrchov hál na kontrolu účinnosti dezinfekcie v súlade s bodom č. 9. písm. b), pričom stery pochádzajúce z jednej haly musia byť vyšetrené ako 1 vzorka bez ohľadu na počet sterov;
- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť inváznych salmonel (kultivácia a typizácia) vzoriek krmív vrátane kŕmnych zmesí v súlade s bodom č. 11;
- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť inváznych salmonel (kultivácia a typizácia) vzoriek vody používanej na napájanie hydiny v súlade s bodom č. 11.

Diagnostiku vykonávajú štátne veterinárne laboratóriá v SR:

- Štátny veterinárny a potravinový ústav Bratislava (ŠVPÚ Bratislava);
- Štátny veterinárny a potravinový ústav Dolný Kubín;
- Štátny veterinárny a potravinový ústav Košice;
- Štátny veterinárny ústav Zvolen.

Národným referenčným laboratóriom (NRL) je ŠVPÚ Bratislava, ktorý jediný môže vykonávať laboratórnu diagnostiku úradných vzoriek a sérotypizáciu a uskladňuje izoláty.

Metódy používané štátnymi veterinárnymi laboratóriami za účelom diagnostiky sa nachádzajú v prílohe č. 1.

Laboratóriá, ktoré vykonávajú analýzu vzoriek v rámci tohto programu musia mať systém kvality v súlade so štandardom ISO17025 a musia byť pod kontrolou národného referenčného laboratória.

Diagnostika vykonávaná v iných laboratóriách, ako ktoré sú uvedené v tomto bode, sa neuznáva na účel monitoringu v súlade s týmto programom.

5. Systém hlásenia ochorenia

Na základe § 37 zákona č. 39/2007 Z.z. je vlastník, držiteľ alebo iné fyzické alebo právnické osoby oprávnené disponovať so zvieratami, príp. prevádzkovateľ liahne povinný bez meškania hlásiť orgánu veterinárnej správy každé podozrenie na prítomnosť zoonóz a pôvodcov zoonóz (inváznych salmonel) alebo laboratórne potvrdenie ich výskytu v chove, v liahni alebo u odberateľa jednodňových kurčiat a musí umožniť vyšetrenie chovu.

V prípade porušenia povinnosti ustanovenej zákonom sa vlastník alebo držiteľ dopustí priestupku podľa § 48 zákona č. 39/2007 Z.z. alebo správneho deliktu podľa § 50 tohto zákona.

6. Premiestňovanie hydiny a násadových vajec a klasifikácia krđľov

Všeobecné ustanovenia

Premiestňovanie hydiny a násadových vajec možno vykonať len v súlade s klasifikáciou chovov, ktorá sa vykonáva na účely prevencie a kontroly nákazlivých chorôb a podľa zdravotnej situácie v chove vo vzťahu k tomuto ochoreniu. Premiestňovanie podlieha veterinárnej kontrole a vykonáva sa podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 297/2003 o zdravotných podmienkach pri výmenách hydiny a násadových vajec s členskými štátmi, pri ich premiestňovaní a dovoze z tretích krajín.

7. Kompenzácie pri ozdravovaní

- Laboratórna diagnostika úradných vzoriek je hradená zo štátneho rozpočtu.
- Laboratórne vyšetrenie potvrdzujúcich úradných vzoriek v prípade negatívnych výsledkov sú hradené zo štátneho rozpočtu.
- Náklady na nákup očkovacích látok používané na vakcináciu v odchove mládok v súlade s bodom č. 11 sú hradené zo štátneho rozpočtu.
- § 45 zákona č. 39/2007 Z. z. upravuje náhradu škody, ktorá bude vyplatená vlastníčkovi zvierat v dôsledku výskytu zoonózy.

Ak sa na území Slovenskej republiky vyskytne salmonelóza, tak Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky na základe návrhu hlavného veterinárneho lekára rozhodne o uplatnení úhrady škôd a nákladov pre chovateľov v súlade so Schémou štátnej pomoci na úhradu škôd spôsobených usmrtením zvierat v dôsledku nariadeného opatrenia (Číslo schémy: XA126/2008), ktorá je zverejnená na internetovej stránke Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky (<http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=161&id=528>).

8. Monitoring v rokoch 2007 – 2009 v chovných krdľoch

Chovateľ alebo prevádzkovateľ liahní alebo chovného krdľa musí zabezpečiť odber vzoriek na sledovanie salmonel.

8.1. Odchovné krdle chovnej hydiny:

Vzorky z odchovu chovného krdľa sa odoberajú z iniciatívy prevádzkovateľa a musia byť odobrané minimálne od:

- a. **Jednodňových kurčiat** - mekónium z prepravných krabíc, v ktorých boli kurčatá zaslané do chovu, prípadne podstielkový papier a z kurčiat uhynutých v prepravných krabicách.
- b. **Štvortýždňových kurčiat**
- c. **Dva týždne pred presunom do znáškovej fázy** -
 - v prípade mládok starých štyri týždne alebo v prípade odberov vykonaných dva týždne pred začatím znášky mládok odoberú sa vzorky trusu; každá vzorka je zložená zo samostatných čerstvých vzoriek trusu, z ktorých každý váži najmenej jeden gram a je odobratý buď ľubovoľne na určitom počte bodov budovy, v ktorom sú vtáky držané, alebo, keď majú vtáky voľný prístup do viac ako jednej budovy jedného určeného chovu, je odobratý z každej skupiny budov chovu, v ktorom sú vtáky držané;
 - počet miest, z ktorých sa majú odobrať rôzne vzorky trusu na vytvorenie súbernej vzorky, je uvedený v tabuľke č. 1

8. 2. Dospelý chovný krdel':

Rámec odberu vzoriek sa vzťahuje na dospelý chovný krdel' *Gallus gallus* zahŕňajúci minimálne 250 kusov.

Vzorky z chovných krdľov sa odoberajú z iniciatívy prevádzkovateľa a sú aj súčasťou úradných kontrol.

A: ODBER VZORIEK Z INICIATÍVY PREVÁDZKOVATEĽA:

Odber vzoriek z iniciatívy prevádzkovateľa sa uskutoční každé dva týždne v liahni.

B: ÚRADNÝ ODBER VZORIEK NA ÚČELY KONTROLY

Úradné kontroly sú vykonané nasledovne:

- rutinný odber vzoriek každých 16 týždňov v liahni, ktorý pri tejto príležitosti nahradí zodpovedajúci odber vzoriek z iniciatívy prevádzkovateľa;
- rutinný odber vzoriek na farme dvakrát počas produkčného cyklu, prvý sa uskutoční do štyroch týždňov po prechode do fázy znášky alebo znáškovej jednotky a druhý sa uskutoční ku koncu fázy znášky, nie však skôr ako osem týždňov pred koncom produkčného cyklu;
- potvrdzujúci odber vzoriek na farme po odhalení príslušnej inváznej salmonely z odberu vzoriek v liahni.

Potvrdzujúci odber vzoriek na farme pozostáva:

- Z odberu vzoriek trusu na farme jedným z troch možností uvedených v bode 8.2./B.2 na vyšetrenie na salmonely.
- Dodatočne k odberu vzoriek trusu musia byť odobratých päť náhodne vybratých kusov hydiny z každej haly (ak príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa nepovažuje za potrebné odobrať vzorky z väčšieho počtu hydiny) na účely vyšetrenia na rezíduá inhibičných látok. Vzorky (hydina) musia byť odobraté náhodne z rozličných miest v každej hale na farme.

Úradné vzorky určené na vyšetrenie rezíduí inhibičných látok môžu byť vyšetrené v Štátnom veterinárnom a potravinovom ústave v Bratislave, v Dolnom Kubíne alebo v Košiciach (ďalej „ústavy“). Ústavy vykonajú vyšetrenie na rezíduá inhibičných látok mikrobiologickou metódou „STAR“ a PREMI TEST – om. Test je pozitívny, ak aspoň jeden kus z hydiny vykazuje pozitívne výsledky. V prípade, že sa neodhalí prítomnosť príslušnej inváznej salmonely, ale potvrdia sa bakteriostatiká alebo efekt bakteriálneho rastového inhibítora, odber vzoriek z krdľa na odhalenie príslušnej inváznej salmonely a efektu bakteriálneho rastového inhibítora sa opakuje, pokiaľ sa nepreukážu ako negatívne alebo pokiaľ sa príslušný krdel nezničí.

Úradný veterinárny lekár pri odbere úradných vzoriek musí vyplniť žiadanku na veterinárne laboratórne vyšetrenie chorôb hydiny. Do anamnézy musí byť uvedené dôvod úradného odberu vzoriek a požadované vyšetrenie na rezíduá inhibičných látok. Vzhľadom na fakt, že krdel predstavuje epizootologickú jednotku, správne označenie krdľa je nevyhnutné.

Vo výnimočných prípadoch, ak má príslušný orgán dôvody na podozrenie z falošných negatívnych výsledkov pri prvom úradnom odbere vzoriek na farme, môže vykonať druhý úradný potvrdzujúci odber vzoriek.

ODBER VZORIEK

1. Odber vzoriek v liahni

Vzorka týkajúca sa každého chovného krdľa musí obsahovať minimálne jednu kombinovanú vzorku viditeľne znečistenej výstelky hniezd odobraté náhodne z piatich samostatných hniezd alebo z miesta v umelej liahni pri dosiahnutí minimálnej plochy 1 m². Ak sa násadové vajcia z chovného krdľa nachádzajú vo viac ako jednom inkubátore, tak sa kombinovaná vzorka odoberie z každého inkubátora.

V prípade, že sa nepoužívajú výstelky hniezd, odoberie sa 10 g škrupín a mekónium z 25 samostatných hniezd, ktoré sa rozdrvia, zmiešajú a odoberie sa podvzorka o hmotnosti 25 g.

2. Odber vzoriek na farme

Odber vzoriek predovšetkým pozostáva zo vzoriek trusu a zameriava sa na odhalenie 1% prevalencie v krdli s 95% hranicou spoľahlivosti. Vzorky sa odoberú jedným z troch nasledovných spôsobov:

A. Trus zozbieraný zo samostatných vzoriek čerstvého trusu, z ktorých každá váži minimálne 1g a je zhromaždená náhodne z rôzneho počtu častí budovy, kde sa operence nachádzajú alebo, ak majú voľný prístup do viac ako jednej budovy na farme, tak sa vzorka zozbiera z areálu budov na farme, kde sa operence nachádzajú. Trus sa má zozbierať na účely analýzy minimálne do dvoch súhrnných vzoriek.

Počet častí areálu, z ktorého sa zozbierajú jednotlivé vzorky trusu s cieľom vytvoriť súhrnné vzorky:

Tabuľka č. 1

počet vzoriek trusu, ktoré sa odoberú z budovy alebo areálu na farme, na základe počtu operencov chovaných v budove.

Počet operencov chovaných v krdli	Počet vzoriek trusu, ktoré sa odoberú z krdľa alebo areálu na farme
250-349	200
350-449	220
450-799	250
800-999	260
1000 alebo viac	300

B. Päť vzoriek z návlekov na nohy:

Použitie návleky na nohy musia dostatočne absorbovať vlhkosť. Taktiež sú vhodné ponožky vytvorené z gázy.

Povrch návlekov na nohy sa navlhčí vhodným riedidlom (napr. roztok 0,8% chloridu sodného a 0,1% roztoku peptónu v sterilnej deionizovanej vode alebo sterilnou vodou).

Odber vzoriek sa realizuje chôdzou, a to tak, že sa vzorky odoberú zo všetkých častí areálu, vrátane častí s podstielkou a roštami, ak je možné po nich bezpečne prejsť. Každá samostatná ohrada v budove je zahrnutá do odberu vzoriek. Po ukončení odberu vzoriek vo vybranom sektore sa návleky musia opatrne odstrániť, aby sa príslušný materiál neuvoľnil.

Vzorky z návlekov na nohy sa majú zozbierať na účely analýzy minimálne do dvoch súhrnných vzoriek.

C. V prípade **chovu v kletke** môže odber vzoriek pozostávať z prirodzene zmiešaného trusu z pásov, škrabiek alebo jám, podľa typu zariadenia. Na samostatné testovanie sa odoberú dve vzorky s hmotnosťou aspoň 150 g z:

- pásov na trus pod každým radom kliebok, ktoré sú v pravidelnej prevádzke a vyprázdňujú sa do systémov špirálovitých alebo prepravných pásov,
- systémov trusových jám, v ktorých sa deflektory pod kliebkami zoškrabujú do hĺbkových jám pod budovou
- systémov trusových jám v budove so stupňovitým usporiadaním kliebok, kde trus padá priamo do jám.

V budove sa zvyčajne nachádza niekoľko radov kliebok. Zozbieraný trus z každého radu predstavuje celkovú súhrnnú vzorku. Dve súhrnné vzorky sa odoberú z každého krdľa.

V systémoch s využitím pásov alebo škrabiek by mali tieto byť v prevádzke v deň odberu vzoriek pred ich uskutočnením.

V systémoch s využitím deflektorov pod kliebkami a škrabiek sa zozbiera združený trus, ktorý sa usadil na škrabke po ukončení prevádzky.

V systémoch s využitím stupňovitých kliebok, kde sa nenachádza pásové ani škrabkové zariadenie, je potrebné zozbierať združený trus z hĺbkovej jamy.

Systém trusového pásu: združený trusový materiál sa zozbiera z koncov pásového zariadenia.

Výsledky a podávanie správ

Výsledky všetkých vyšetrení v odchovoch a chovoch rozmnožovacích chovov a v liahňach hlásia štátne veterinárne laboratória v SR príslušným regionálnym veterinárnym a potravinovým správam, chovateľom a súkromnému veterinárnemu lekárovi. Ročnú správu o výsledkoch hlásia regionálne veterinárne a potravinové správy v stanovenom termíne na Štátnu veterinárnu a potravinovú správu Slovenskej republiky (na vedomie posielajú hlásenie na krajskú veterinárnu a potravinovú správu).

Keď je v uskutočnenom sledovaní zistená v reprodukčnom krdli prítomnosť *Salmonella enteritidis*, *Salmonella typhimurium*, *Salmonella hadar*, *Salmonella infantis* a *Salmonella virchow*, osoba zodpovedná za laboratórium uskutočňujúce vyšetrenie, osoba vykonávajúca vyšetrenie alebo vlastník krdľa, okamžite oznámi výsledky príslušnej regionálnej veterinárnej a potravinovej správe, ktorá nariadi veterinárne opatrenia v príslušnom chove a bezodkladne informujú o tom Štátnu veterinárnu a potravinovú správu Slovenskej republiky a príslušnú krajskú veterinárnu a potravinovú správu.

Evidenciu o laboratórnych vyšetreniach v rámci tohto programu zhromažďuje a sumarizuje NRL –ŠVPÚ Bratislava.

ŠVPÚ Bratislava zasiela každý mesiac protokoly o vyšetrení úradných vzoriek a protokoly o vyšetrení vzoriek, ktoré sú pozitívne na invázne salmonely na Štátnu veterinárnu a potravinovú správu Slovenskej republiky.

9. Opatrenia v pozitívnych reprodukčných krídľoch

Opatrenia v pozitívnych reprodukčných krídľoch musia byť v súlade s týmito minimálnymi požiadavkami:

- žiaden kus hydiny nesmie opustiť halu, s výnimkou povolenia príslušného orgánu za účelom zabitia a neškodného odstránenia pod kontrolou alebo za účelom zabitia na bitúnkoch ustanovených príslušným orgánom
- neinkubované vajcia pochádzajúce od vtákov z dotyčnej haly musia byť buď neškodne odstránené na mieste alebo po vhodnom označení musia byť dopravené pod kontrolou do zariadenia schváleného na spracovanie vajec, aby tam boli ošetrené teplom v súlade s požiadavkami osobitného predpisu²
- všetky vtáky v hale musia byť zabité v súlade s požiadavkami osobitného predpisu¹, úradný veterinár na bitúnku je informovaný o rozhodnutí o zabití alebo musia byť zabité a neškodne odstránené spôsobom, ktorý maximálne zníži riziko šírenia salmonely.
- ak násadové vajcia pochádzajúce z krídľov, v ktorých bola potvrdená prítomnosť invázných salmonel, sú stále v liahni, musia byť neškodne odstránené alebo musí sa s nimi zaobchádzať ako s veľmi nebezpečným materiálom v súlade s osobitným predpisom³.
- keď bola hala infikovaná inváznymi salmonelami vyskladnená, musí sa vykonať dôkladná očista a dezinfekcia vrátane bezpečného odstránenia trusu alebo podstielky podľa postupu ustanoveného príslušným orgánom veterinárnej správy.
- po čistení a dezinfekcii sa musí vykonať kontrola účinnosti dezinfekcie pomocou bakteriologického vyšetrenia sterov z povrchov hál; stery odoberá úradný veterinárny lekár príslušnej regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a náklady na laboratórne vyšetrenie hradí chovateľ sám; haly môžu byť naskladnené jednodňovou hydinou len v prípade, keď bakteriologickým vyšetrením sterov sa nezistia invázne salmonely.

10. Používanie špecifických metód kontroly – vakcinácia a používanie bakteriostatík

Používanie očkovacích látok a bakteriostatík v rámci tohto programu sa vykonáva v súlade s nariadením Komisie (ES) č. 1177/2006.

Vakcinácia je povolená v rozmnožovacích chovoch hydiny inaktivovanými alebo živými markerovými vakcínami, ktoré sú registrované Ústavom štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv v Nitre. Živé očkovacie látky proti salmonelle sa nemôžu použiť v rámci národných programov kontroly v prípade, že výrobca vhodným spôsobom nezabezpečí rozlíšenie bakteriologicky voľne žijúcich kmeňov salmonely od kmeňov očkovacej látky.

ŠVPS SR refunduje chovateľovi náklady vynaložené na nákup očkovacej látky používané na vakcináciu reprodukčných krídľov.

Chovateľ, ktorý plánuje vakcinovať, požiadá ŠVPS SR o povolenie vakcinácie minimálne 30 dní pred očakávaným očkovaním. Žiadosť musí obsahovať minimálne: identifikáciu žiadateľa a chovu, kde sa má očkovanie vykonať, názov vakcíny, počet plánovaných dávok,

dátum plánovanej vakcinácie, príp. aj revakcinácie, cenu za jednu dávku vakcíny a plánovaný počet zvierat, ktoré majú byť očkované. Žiadosť možno predložiť len na očkovanie jedného turnusu (musí obsahovať celý vakcinačný program príslušného turnusu - vakcinácia s revakcináciami). ŠVPS SR eviduje všetky žiadosti a požadovaný počet očkovacích dávok. Žiadosť o úhradu chovateľ predloží po vykonaní vakcinácie. Uhradené budú len vakcíny nadobudnuté v súlade s povolením ŠVPS SR a za podmienky, že vakcinácia bola vykonaná v súlade s odporúčaním výrobcu vakcíny.

Postup chovateľa je nasledovný:

Chovateľ chovnej hydiny, ktorému ŠVPS SR povolila vakcináciu vystaví faktúru na odberateľa ŠVPS SR a zašle ju spolu s nasledovnými prílohami:

a) v prípade zakúpenia očkovacej látky priamo v lekárni na základe receptu súkromného veterinárneho lekára:

- recept súkromného veterinárneho lekára;
- faktúra alebo účet z lekárne, z ktorej je zrejmé celkové množstvo zakúpených vakcinačných dávok a jednotková a výsledná cena za nakúpené vakcinačné dávky;
- kópia povolenia vakcinácie vydaného ŠVPS SR;

alebo

b) v prípade zakúpenia očkovacej látky skromným veterinárnym lekárom:

- faktúra za dodanú vakcínu, vystavená súkromným veterinárnym lekárom, z ktorej je zrejmé celkové množstvo zakúpených vakcinačných dávok a jednotková a výsledná cena za nakúpené vakcinačné dávky;
- kópia povolenia vakcinácie vystaveného ŠVPS SR.

Antimikrobiálne látky sa nesmú používať ako osobitná metóda kontroly salmonely u hydiny. Antimikrobiálne látky sa môžu použiť len za nasledovných výnimočných okolností:

- u hydiny nakazenej salmonelou a vykazujúcej klinické príznaky, ktoré by jej mohli spôsobiť nadmerné utrpenie; infikované krdle liečené antimikrobiálnymi látkami sa budú naďalej považovať za nakazené salmonelou. Toto použitie sa zakladá na výsledkoch bakteriologického odberu vzoriek a testovania citlivosti na antimikrobiálne látky;
- v prípade povolenia udeleného v jednotlivých prípadoch regionálnou veterinárnou a potravinovou správou na účely iné ako kontrola salmonely v krdli s podozrením na infekciu salmonelou;
- na záchranu cenného genetického materiálu v reprodukčných krdľoch, krdľov z ohrozených chovov a krdľov chovaných na vedecké účely; kurčatá vyliahnuté z násadových vajec získaných z hydiny liečenej bakteriostatikami sú počas chovnej fázy predmetom odberu vzoriek v rámci programu zameraného na zisťovanie 1% prevalencie s hranicou spoľahlivosti 95%.

Zásady pri používaní antimikrobiálnych látok:

- Použitie antimikrobiálnych látok môže byť uskutočnené len so súhlasom a pod dohľadom príslušnej regionálnej veterinárnej a potravinovej správy.

- K ošetreniu môžu byť použité len antimikrobiálne látky registrované Ústavom štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv v Nitre.
- Požiadavky na použitie antimikrobiálnych látok sa nevzťahujú na látky, mikroorganizmy alebo prípravky povolené na použitie ako kŕmne doplnkové látky v súlade s článkom 3 nariadenia (ES) č. 1831/2003 o doplnkových látkach používaných vo výžive zvierat.

11. Identifikácia možného zdroja kontaminácie

V prípade potvrdenia invázií sérovarov salmonel príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa vykoná epizootologické šetrenie s cieľom zistiť možný zdroj nákazy, v rámci ktorého overí možný pôvod infekcie v chove. V rámci epizootologického šetrenia:

- musí byť vykonaný úradný odber vzoriek krmív vrátane kŕmnych zmesí v chove používaných na kŕmenie hydiny; keď je niektorá vzorka pozitívna na salmonely, príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa začne vyšetrovanie za účelom identifikácie zdroja kontaminácie v rôznych štádiách výroby; náklady na vyšetrenie krmív vrátane kŕmnych zmesí sú hradené zo štátneho rozpočtu;
- musí byť vykonaný úradný odber vzorky vody používanej na napájanie hydiny za účelom vykonania bakteriologického vyšetrenia na prítomnosť *Salmonella spp.*; náklady na vyšetrenie vody hradí chovateľ sám;
- musí byť prešetrené uplatňovanie pravidiel a kontrol týkajúcich sa odstraňovania a spracovania živočíšnych odpadov;
- musia byť prešetrené opatrenia biologickej bezpečnosti zavedené na farme;
- musia byť preverené všetky záznamy vedené na farme.

Správu o epizootologickom šetrení zašle príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa na príslušnú krajskú veterinárnu a potravinovú správu a na ŠVPS SR.

12. Prílohy - Skúmanie vzoriek

Príprava vzoriek

Vzorky z výstelky hniezd:

- vložte do 1 litra pufrovanej peptónovej vody, ktorá je zohriata na izbovú teplotu a jemne zamiešajte
- pokračujte v kultivovaní vzorky použitím metódy uvedenej nižšie

Vzorky z návlekov na nohy:

- opatrne rozbaľte pár návlekov na nohy (alebo ponožiek), aby sa neuvoľnil príslušný trusový materiál, a vložte ich do 225 ml pufrovanej peptónovej vody, ktorá je zohriata na izbovú teplotu
- ak je päť párov návlekov na nohy združených do dvoch vzoriek, vložte päť jednotlivých vzoriek do minimálne 225 ml peptónovej vody a zabezpečte, aby do nej boli všetky vzorky celkom ponorené
- krúžte vzorkou, aby úplne nasiakla, a pokračujte v kultivovaní vzorky použitím metódy detekcie uvedenej nižšie

Ostatné vzorky trusového materiálu:

- v laboratóriu vložte každú vzorku (alebo združenú vzorku) do rovnakého množstva pufrovanej peptónovej vody a jemne zamiešajte
- nechajte vzorku 10 – 15 minút zmäknúť a potom jemne zamiešajte
- hneď po zamiešaní odoberte 50g zmesi a pridajte ju do 200 ml pufrovanej peptónovej vody, ktorá je zohriata na izbovú teplotu
- pokračujte v kultivovaní vzorky použitím metódy detekcie uvedenej nižšie

Metódy detekcie

Použije sa metóda odporúčaná referenčným laboratóriom Spoločenstva pre salmonelu v Bilthovene v Holandsku, metóda je modifikáciou ISO 6579 (2002), pri ktorej sa využije polotuhé médium (MSRV) ako jediné selektívne obohacujúce médium. Polotuhé médium by sa malo inkubovať pri teplote $41,5 \pm 1$ °C na 2x (24±3) hodín.

Pokiaľ ide o vzorky z návlekov na nohy a ostatné vzorky trusového materiálu, je možné združiť obohacujúci roztok inkubovanej pufrovanej peptónovej vody pre ďalšiu kultiváciu. V tomto prípade inkubujte obe vzorky v pufrovanej peptónovej vode zvyčajným spôsobom. Vezmite 1 ml inkubovaného roztoku z každej vzorky a dôkladne premiešajte, potom vezmite 0,1 ml zmesi a naočkujte štítky MSRV zvyčajným spôsobom.

Sérotypový rozbor

Minimálne jeden izolát z každej pozitívnej vzorky sa podrobí rozboru podľa Kaufmannovej – Whiteovej schémy.

Alternatívne metódy

So zreteľom na vzorky odobrané na podnet prevádzkovateľa sa môžu metódy analýzy stanovené v článku 11 nariadenia (ES) č. 882/2004 použiť namiesto metód prípravy vzoriek, detekčných metód a metód sérotypového rozboru stanovených v bode 3 tejto prílohy, pokiaľ je to povolené v súlade s EN/ISO 16140/2003.

Uskladnenie kmeňov

Minimálne kmene izolované počas úradných kontrol sa uskladnia na účely budúcej fagotypizácie a testovania antimikrobiálnej citlivosti použitím bežných metód odberu kultúr, ktoré musia zabezpečiť celistvosť kmeňov na obdobie aspoň dvoch rokov.

Vysvetlivky:

1. Nariadenie vlády SR č. 315/2003, ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrcovania;
2. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu (Ú. v. EÚ, L 139, 30. 4. 2004);
3. Nariadenie (ES) č. 1774/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 3. októbra 2002, ktorým sa stanovujú pravidlá týkajúce sa vedľajších živočíšnych výrobkov určených na ľudskú spotrebu;